

Országos Szakiskolai Közismereti Tanulmányi Verseny

2009/2010

IRODALOM – MAGYAR NYELV ÉS HELYESÍRÁS

III. (országos döntő) forduló

2010. április 23.

Bolyai János Fővárosi Gyakorló Műszaki Szakközépiskola
és Kollégium

Versenyző		Pontszám		
Kódja		Elérhető	Elért	
IR-OD- MO		120	

..... Javító tanár Bizottság elnöke
-----------------------	---------------------------

Kedves Versenyző!

*A feladatok megoldására 90 perc állt rendelkezésére.
A feladatok megoldásához segédeszköz nem volt használható.
A feladatokat tetszés szerinti sorrendben oldhatta meg.*

Sikeres feladatmegoldást kívánunk!

1. feladat

(8 pont)

Kire illik a leírás? Írja a pontsorra a költők nevét!

Nagyvárad újságcikkei merész, forradalmi szemléletében harcos, éles hangvételében már az érett ...**Ady Endre**... jelentkezik. Harcol minden feudális maradvány, a grófok, a püspökök Magyarországá ellen, megoldást a forradalomtól várt.

...**Petőfi Sándor**... a legnagyobb elismerés hangján köszöntötte a nála közel hat évvel idősebb, de az irodalmi pályára csak most lépő nagyszalontai mestert, ...**Arany Jánost**...: „... minél hamarabb akarom Önnek tudtára adni azon meglepetést, azon örömet, azon elragadtatást, melyet műve költött bennem.”

1934-ben egy rádióelőadás kapcsán figyeltek fel nehézlégzésére. Az orvosi diagnózis a gégeszűkület okául daganatot állapított meg, a műtétet 1938-ban végezték el. ...**Babits Mihály**... beszélgetőfüzeteivel, írásban érintkezett környezetével. Az átmeneti javulást követően állapota rosszabbodott. Még elutazott San Remóba, hogy átvegye a Dante-fordításáért járó kitüntetést. Hazatérte után, 1941. augusztus 4-én Budapesten halt meg.

2. feladat

(5 pont)

Párosítsa az eseményeket a helyszínekkel! Kösse össze vonallal a helyes adatokat! (Vigyázat, marad egy kakukktojás!)

Petőfi itt töltötte mézesheteit feleségével.	Szekszárd
Arany János szülővárosa.	Segesvár
Itt született Babits Mihály.	Koltó
Petőfi ebben a városban kötött barátságot Jókaival.	Nagyszalonta
Petőfi feltételezett sírhelye.	Kiskunfélegyháza
	Pápa

3. feladat

(8 pont)

A felsorolt költők, írók közül kiknek nem írhatott volna levelet Babits Mihály? Karikázza be a helyes válaszokat, a többit húzza át!

Ady Endre

Arany János

Jókai Mór

Karinthy Frigyes

József Attila

Petőfi Sándor

Kosztolányi Dezső

Móricz Zsigmond

¹ Ha külön nem jelezzük, akkor a helyes válaszok számának arányában oszlik meg az összpontszám.

4. feladat

(3 pont)

Miről tanúskodnak az alábbi megszólítások? Fogalmazzon meg legalább három következtetést!

„Üdvözlem Önt!” „Lelkem Aranyom!” „Te aranyok Aranya!” „Imá-
dott Jankóm!” „Szerelmetes fa-Jankóm!” „Lelkem fattyam!” „Ked-
ves jó Sándorom!” „Isteni Sandrim!” „Sándorcsám!” „Hazánk
östökös-csellagja, Nagyrabecsült barátom!”

őszinte barátság, játékoság, nagyrabecsülés, baráti szeretet, csipkelődés, humor

(Hasonló gondolatokat vagy szinonimákat is elfogadtunk.)

„Mily különbség köztök, s egy eszme és érzés rokonszenvénél fogva mégis mily hévvel fornak össze szíveik! Petőfi heves, szilaj ifjú, erélyes szellem, akinek a dacban, küzdelemben mintegy kedve telik. Arany nyugodt férfiú, megtört erélyű, aki kerüli a zajt, s inkább magában évődik, mintsem küzdjön. Petőfi vakon hisz eszméiben, bízik önmagában, erőszakos, kíméletlen, s ezt mintegy kötelességének, elvei szolgálatának hiszi, mit sem gondolva a világgal. Arany lelkén a kétely árnya borong, önbizalmatlan, kíméletes, engedékeny s éppen úgy lehangolja a világ, mint saját aggodalma. Petőfi a harag és a merengő szelídség, a düh és a méla ellágyulás közt hányódik, örül vagy búsul, szeret vagy gyűlöl, boldog vagy boldogtalan, de soha sincs nyugalma. Arany szintén mély fölindulások között él, de erőt vesz magán, csöndes búskomolyságba merül, s úgy bánatját, mint örömét humora mérsékli. Petőfinél egy a gondolat, érzés és tett; Arany a gondolatnál és érzésnél marad, s csak a külső körülmények nyomása alatt ér a tettehez. Petőfi az ifjúság tűzével, szenvedélyeivel vonzza magához az embereket; Arany a férfiúi erények tisztaságával.”
(Gyulai Pál: Emlékbeszéd Arany János fölött)

5. feladat²

(10 pont)

Gyűjtsön öt-öt **jelzőt** vagy **szókapcsolatot** a fenti szövegből, melyek Petőfi hevességét, eszméibe vetett bizalmát és Arany nyugodt komorságát teszik szemléletessé!

<i>Petőfi</i>	<i>Arany</i>
heves, szilaj, ifjú, bízik önmagában, nincs nyugalma, szeret vagy gyűlöl, boldog vagy boldogtalan	nyugodt férfiú, megtört erélyű, kerüli a zajt, magában évődik, önbizalmatlan, kíméletes engedékeny, lehangolja a világ, búskomolyságba merül

6. feladat

(7 pont)

Hasznos információkat tudhat meg Csinszkaról, ha elolvassa az alábbi szöveget, amely helyenként hiányos. Egészítse ki a megadott szavak, kifejezések segítségével!

Szendrey Júlia,
Ady-szeminárium,
özvegyi fátyol,
Nemzeti Múzeum,
nemzet özvegye,
Márffy Ödön,
Ady Endre

² Kizárólag a forrásból vett jelzőket, szókapcsolatokat értékeltünk 1-1 ponttal.

Csinszka alig 17 éves volt, mikor megírta első levelét ...**Ady Endré**... nek; alig 21, mikor hitvese lett, és alig 25, mikor már férje ravatalánál állt a ...**Nemzeti Múzeum**... előcsarnokában. Múzsza igen, az akart lenni, de a „...**nemzet özvegye**...” nem. Ekkor kereste fel Babitsot.

Ady özvegyeként éppen juthatott volna akár hasonló sorsa is, mint ...**Szendrey Júlia**..., akit elátkozott színté az egész ország, mikor le merte venni az „...**özvegyi fátyolt**...”. Csinszka azonban szerencsésebb volt. Kései szerelmüknek nem született gyümölcse, s egy modernebb gondolkodású szellemi közeg tagja lett ő.

Babits valószínűleg 1918 őszén ismerkedett meg Csinszkával, amikor Babits az egyetemen az ún. ...**Ady-szemináriumot**... tartotta. Boncza Berta rendszeresen részt vett ezeken az órákon. A temetésen Babits búcsúztatta a Nyugat munkatársai nevében a költőt, ekkor is beszélhetett az asszonnyal. S most ott állt Babits előtt. Babits és Csinszka egymásra találása talán sorsszerűnek is mondható.

A gyermekien bájos-szeszélyes, de helyét nehezen lelő lány Babits után ...**Márffy Ödön**... festőművész oldalán élte le életét.

7. feladat³

(4 pont)

Értelmezze a szövegben is szereplő „múzsza” és „nemzet özvegye” kifejezéseket!

múzsza: a versek ihletője, az ihletet adó nő

nemzet özvegye: az egész nemzet/a nyilvánosság előtt gyászoló nő

8. feladat

(8 pont)

Karikázza be a helyes válasz betűjelét! (Ha javít, egyértelműen tegye!)

Dante Isteni színjátékát olaszról magyarra fordította	<p>a) Ady Endre.</p> <p>☒ b) Babits Mihály.</p> <p>c) Arany János.</p>
Csinszka és Babits kapcsolata	<p>☒ a) közel egy évig tartott.</p> <p>b) két évig tartott.</p> <p>c) majdnem egy évtizedig tartott.</p>
Babits alelnöke volt a	<p>☒ a) Vörösmarty Akadémiának.</p> <p>b) Nemzeti Körnek.</p> <p>c) Kisfaludy Társaságnak.</p>
Babits Mihály tanulmányt írt az alábbi címen:	<p>a) Ady és Csinszka.</p> <p>☒ b) Petőfi és Arany.</p> <p>c) Petőfi és Szendrey Júlia.</p>

³ Hasonló tartalmú válaszokat is elfogadtunk.

Petőfi azért írta első levelét Arany Jánosnak, hogy	<p>a) megkérdezze hogy van.</p> <p>☒ b) gratuláljon sikeréhez.</p> <p>c) meghívja az esküvőjére.</p>
Petőfi több levelét a „btod” rövidítéssel zárta, amely azt jelenti, hogy	<p>a) barátságod.</p> <p>b) baráti.</p> <p>☒ c) barátod.</p>
Híres autogramfallal büszkélkedhet esztergomi házánál	<p>a) Petőfi Sándor.</p> <p>b) Arany János.</p> <p>☒ c) Babits Mihály.</p>
Honnan kapta Boncza Berta a Csinszka nevet?	<p>a) Babits becézte így a levelekben.</p> <p>☒ b) Ady nevezte magukat tréfásan Csa-Csinszkynek és Csa-Csinszkanak.</p> <p>c) Boncza Bertát apja nevezte így, még gyerekkorában.</p>

9. feladat⁴

(12 pont)

Babits levelének mondatai összekeveredtek. Rendezze át azokat a jelölőnégyzetbe írt sorszámozással!

4	De úgy sem tudok írni, s amellet itt a nyakamon is vannak, emberek, idegenek.
2	Leveled nagyon megindított – maga az, hogy gondolsz rám, pedig én igazán nagyon rossz vagyok.
1	Kedves Csinszka!
5	Felmegyek hozzád és Feketével megüzenem, hogy mikor.
3	Mindenben a tökéletes züllés felé megy nálam a dolog: látod, még tollam sincs, hogy írhatnék.
6	Bocsáss meg a te rossz Mihályodnak.

10. feladat

(2 pont)

Értelmezze a levélben szereplő kifejezést: „leveled nagyon megindított”!

nagyon meghatott, nagy hatással volt rám

Csinszka az alábbi levelet írta Babitsnak 1919 áprilisában:

„Nagyon szeretlek és ezért nagyon kell vigyázz Magadra. Jobb, ha holnap dél előtt látlak, nekem mindegy és ha tehetem úgy 7 óra körül lehet, hogy fõlszaladok és megcsókolom a kezedet drága Mis. Királyfi, – olyan gyönyörű, hogy vagy nekem.

Újság semmi – ami lényeges.

Ölel, nagyon Tied

Csinszka.”

⁴ Hibás sorrend esetén nem adunk részpontoszámot.

11. feladat (4 pont)

E levél írója felületesen kezeli az írásjeleket, helyesírása bizonytalan – ez jellemző sietőségére, egész lényére. Húzza alá hibákat a szövegben, és írja le kijavítva!

A javításokat a szövegben a piros karakterek jelzik.

12. feladat⁵ (2 pont)

Értelmezze saját szavaival a „*Királyfi*” megszólítást!

Kedveskedő megszólítása a szeretett férfinak.

13. feladat (6 pont)

A fűlszöveg a könyv borítójának elől-hátul behajtott szélén levő ismertető szöveg. Alkosson 4-5 mondatból álló tömör ajánlót egy Petőfi és Arany leveleit megjelentető könyvhöz!

Értékelési szempontok és elérhető pontszámuk:

- Tartalom: 2
- Megfelelő szóhasználat (stílus): 2
- Nyelvezet, helyesírás: 2

14. feladat (8 pont)

Fogalmazza át a korabeli irodalmi levelet modern magánlevéllé!

Sándor Segesvár alól Júliának

Gyönyörű völgyben fut kocsim. Vidám
szemem szép csúcsról még szebb csúcsra száll:
csicsergő fecsképár
ott rakunk fészket
– szabadon röpködni szabad hazám
fölött – csillagpár – tevéled –
ott, ott eresze alatt a nagy égnek,
a biztos diadal után!

(*Illyés Gyula: Három költői katona-levél a kedveshez, részlet*)

Értékelési szempontok és elérhető pontszámuk:

- Tartalom: 2
- Megfelelő szóhasználat (stílus): 2
- Nyelvezet helyesírás: 2
- Megszólítás: 1
- Elköszönés, aláírás: 1

15. feladat (6 pont)

A következő levél szövegét felhasználva írjon üzenetet Petőfi stílusában Arany Jánosnak!

Debrecen, május 6. 1849.

Kedves barátom, nekünk innen egyenest Pestre kell mennünk, holnap korán reggel megyünk. Sok okunk van rá, legfő az, hogy szegény jó apám meghalt, s édesanyámról semmit sem tudok. Rendbe kell hozni földült családi ügyeimet. Szedjétek össze holminkat, s tartsátok készen, mire visszajövünk vagy valakit küldünk. Nem szükség, hogy kérjelek benneteket, hogy legyetek szülei kis fiacskámnak, míg ismét szülei kezébe kerül. Körülményesebben majd szóval értekezünk, ha Pestre jöttök. Verd a vasat keményen, de hirtelen, nehogy elkéssél. Tőlem igen kevés telik ügyedben, de amennyi telik, azt megteszem, elhiheted. Isten veletek! barátod

Petőfi

Értékelési szempontok és elérhető pontszámuk:

- Tartalom: 2
- Megfelelő szóhasználat (stílus): 2
- Nyelvezet, helyesírás: 2

⁵ Hasonló tartalmú válaszokat is elfogadtunk.

A levél a megszólító formának mind a lírában, mind az epikában elterjedt műfajcsoportja. Első emlékei az írásbeliség kezdeteiből valók. Köznapi válfaja az élőszavas megnyilatkozást helyettesítő írásos közlés.

16. feladat⁶

(12 pont)

Sorolja fel az alábbi levélfajták három-három jellemző vonását!

misszilis levél:

**valóságos címzettnek szól
írója a szöveget el is küldi
alfajai a magán és a hivatalos levél**

nyílt levél:

**publicisztikai műfaj
szélesebb nyilvánosságnak szól
levélformában íródott**

irodalmi levél:

**szépirodalmi műfaj
a szerző mondanivalója művészi stílusú megjelenítésére használja a levélformát
képzeletbeli vagy valós személyhez is íródhat**

fiktív levél:

**címzettje általában kitalált, vagy már elhunyt személy
gyakran tárgya is fiktív
írója a valóságban nem azonos avval, akinek a nevében ír**

17. feladat

(10 pont)

Ön hajótörött egy lakatlan szigeten. Írjon egy levelet, amelyet utolsó ép palackjába beletesz, és küldeményét a tengerre bizza!

Értékelési szempontok és elérhető pontszámuk:

- Tartalom: 2
- Megfelelő szóhasználat (stílus): 2
- Nyelvezet, helyesírás: 2
- Szerkezet: 2
- Összbenyomás, egyediség: 2

Régen a táviróknak, telexeknek nem volt ékezetes billentyűjük. Az üzenetek írásakor az ékezet nélküli magánhangzókat kombinálták, időtartamukat pedig kettőzéssel jelölték.

18. feladat

(5 pont)

Írjon egy maximum 10 szavas táviratszöveget az alábbi kódtáblázat felhasználásával arról, hogy hajótörést szenvedett, de szerencsére talált egy távirókészüléket, ezért tud üzenni. Kérje azt is, hogy keressék meg mielőbb, mert éheznek.

Táblázat az ékezetes betűk kódolásához:

<i>á = aa</i>	<i>é = ee</i>	<i>í = ii</i>
<i>ó = oo</i>	<i>ö = oe</i>	<i>ő = ooe</i>
<i>ú = uu</i>	<i>ü = ue</i>	<i>ű = uue</i>

Értékelési szempontok és elérhető pontszámuk:

- Tartalmi teljesség: 1
- Tömörítés: 1
- Kódok helyes alkalmazása: 2
- Terjedelem: 1

⁶ A felsoroltakon kívüli, de megfelelő jellemzőket is elfogadtunk.